

Samenvatting

De overheid brengt haar informaticawerkzaamheden steeds meer onder in een vennootschap of een vzw. Dat gebeurt op de grootste schaal bij de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ). Van 2003 tot en met 2007 hebben zij op hun begroting 820 miljoen euro ingeschreven voor informatica-uitgaven aan derden, waarvan meer dan de helft voor diensten van hun eigen informaticabedrijf: de vzw Smals. Die vzw had begin 2009 ongeveer 1.500 werknemers in dienst.

Aan de ene kant ligt het succes van deze constructie voor de hand. Allereerst gaan de OISZ ervan uit dat de Overheidsopdrachtenwet niet geldt in de relatie met een eigen informaticabedrijf. In een context van soms uiterst complexe projecten, omvangrijke administratieve structuren en regelmatig wijzigende beleids-opties biedt dit een groot voordeel van flexibiliteit: de draagwijdte van de opdracht kan worden vastgelegd en gewijzigd zonder gebonden te zijn aan de strikte vereisten van een aanbestedingsprocedure. Bovendien laat de private rechtsvorm van een vzw gemakkelijker toe personeel aan te trekken dat daarna ook aan de administraties ter beschikking kan worden gesteld. Tot slot wordt op diensten van de vzw Smals geen btw aangerekend.

Aan de andere kant moet worden vastgesteld dat over de relatie van de overheid met de vzw Smals weinig informatie beschikbaar is. De opdrachten aan de vzw, die trouwens niet beperkt blijven tot informaticawerkzaamheden, worden slechts zelden ter goedkeuring voorgelegd aan het beheerscomité van elke OISZ. In de begrotingen van de instellingen worden uitgaven aan de vzw overigens onvoldoende gespecificeerd. Ook hebben de controleorganen bij de OISZ geen zicht over de manier waarop de prestaties van de vzw worden getarifeerd en gefactureerd.

Het toezicht op de vzw wordt volledig geconcentreerd bij een aantal leidende ambtenaren die tegelijk bestuurder zijn bij de vzw. Over de werking van de vzw wordt verder weinig verantwoording afgelegd. Het is onder meer niet bekend wat de weerslag is van de verplichtingen, aansprakelijkheden, voordelen of waarborgen die zijn gekoppeld aan het lidmaatschap van de vzw. Die situatie ondergraaft ook de juridische basis om opdrachten rechtstreeks te mogen toewijzen aan de vzw. Het toezicht door de overheid op de vereniging moet beter worden geregeld, in analogie met haar eigen diensten, zoniet moet elke opdracht aan de vereniging worden onderworpen aan de Overheidsopdrachtenwet.